

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI JISMONIY RIVOJLANISHIDA MILLIY XARAKATLI O'YINLARDAN FOYDALANISHNING AXAMIYATI

Anorboyeva Malaxat

JDPI, Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6627007>

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy rivojlanishida milliy xarakatli o'yinlardan foydalanishning axamiyati xaqida so'z borgan.

Kalit so'zlar: intellektual, ahloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirish, jismoniy rivojlanish, kuchlilik, tetiklik, chaqqonlik, ziyraklik.

Bolalarning ertangi kuni qanday bo'lishi, ko'p jihatdan, ularning bugungi kundagi ta'lim-tarbiyasiga, ular yashab, nafas olayotgan ijtimoiy muhit bilan bog'liqdir. Bolalarni har tomonlama intellektual, ahloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirish uchun shart-sharoitlar yaratish, maktabgacha ta'lim tashkilotlarning asosiy maqsadi qilib belgilandi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida o'tkaziladigan jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining maqsadi va vazifalari bolalardagi turli jismoniy rivojlanishni ko'nikma va malakalarini shakllantirish, ulardagi kuchlilik, tetiklik, chaqqonlik, ziyraklik kabi jismoniy sifatlarni rivojlantirishdan iboratdir. Muntazam ravishda o'tkaziladigan jismoniy mashg'ulotlar bolalarning o'sish va rivojlanish jarayoniga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarni jismoniy rivojlanishida milliy xarakatli o'yinlar muxim hisoblanadi. Milliy harakatli o'yinlarni tanlash va rejalashtirish dasturga muvofiq amalga oshiriladi. Bunga har bir yosh guruhning ish sharoiti hisobga olinadi, bolalarni jismoniy va aqliy rivojlanishining umumiy darajasi harakat ko'nikmalarining rivojlanishi, har bir bola sog'lig'ining ahvoli, o'ziga xos xususiyatlar, yil fasli, kun tartibi, uyini o'tkazish o'rni, shuningdek bolalar qiziqishlarini o'ziga xos xususiyatlari. Harakatli o'yinlar dastur talablariga muvofiq asta-sekin murakkablashtirib boriladi, bolalar ongini o'sishi, ular to'plagan harakat tajribasini, maktabga tayyorlash zaruriyatini hisobga olgan holda o'zgartirib turiladi. Bola yoshligida qanchalik ko'p o'ynasa, bu uning maktabda yaxshi o'qishiga va keyinchalik mehnat faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Milliy xarakatli o'yinlar - bola faoliyatining yorqin turi, o'yin jarayonida uning irodasi, hissiyoti, ehtiyoji, qiziqishlari, ta'sirchanligi, ya'ni butun shaxsiyati shakllanadi. Milliy harakatli o'yinlar muhim ahamiyatga ega bo'lgan kompleks ta'lim- tarbiya jarayonidir. Bu jarayonning asosini tashkil etuvchi bolalarning harakat faoliyati jismoniy rivojlanishga, harakat ko'nikmalari va jismoniy sifatlarning shakllanishiga, organizmning funksional faoliyatini oshirgan va emotsional quvnoqlik tuyg'ularini kuchaytirgan holda salomatlikni mustahkamlashga ijobiy ta'sir etadi. Milliy harakatli o'yinlar

jismoniy tarbiyaning asosiy vositalari va metodlaridan biri sifatida yuqorida sanab o'tilgan vazifalarni samarali hal etishga yordam beradi.

Milliy o'yinlar - bolalarning kuch va qobiliyatlarini o'stiradi, ularni xayotga tayyorlaydi. Milliy o'yinlar orqali bolaning nutqi o'sadi, aqliy qobiliyati rivojlanadi, jismonan epchil va baquvvat bo'lib o'sishi ta'minladi.

O'zbek milliy o'yinlari bolalarni iymonli, e'tiqodli, aqliy barkamol, sog'lom qilib tarbiyalashda yordam beradi. Milliy harakatli o'yinlar bolalarni har tomonlama tarbiyalashda muhim ahamiyatga egadir. O'yin faoliyati qaysi shaklda ifodalanmasin bolani quvontiradi, ularda ijobiy hislarni uyg'otadi. Harakatli o'yinlar bola dunyoqarashini kengaytiradi, atrof-muhitni bilishida o'ziga xos vosita hisoblanadi. Milliy harakatli o'yinlardagi qoidalar o'yinning borishini belgilaydi, bolalar harakat faoliyatini, o'zaro munosabatlarini yo'lga soladi, axloqiy-irodaviy sifatlarni tarbiyalashga yordam beradi.

Har bir bolaning o'yin qoidasini anglashi va unga rioya qilishda kattalarning rahbarligi katta ahamiyatga egadir. Milliy harakatli o'yinlar orqali bolalarda halollik, adolatlilik, do'stlik, botirlik, o'zini tuta bilish, qat'iyatlik kabi axloqiy sifatlar tarbiyalanadi.

Xulosa qilib aytganda, milliy harakatli o'yinlar bolaning aqliy rivojlanishiga yordam beradi. O'yin faoliyatida diqqatni, idrokni rivojlantirish, tafakkur, tushuncha va mo'ljal olishni aniqlashtirish uchun qulay sharoit yaratiladi, o'yinlar ijodiy hayol, xotira, topqirlik, fikr yuritish faolligini rivojlantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. T N.N.Djamilova va b. Jismoniy tarbiya metodikasi moduli T.: Iste'dod, 2018. – 139 bR\
2. Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi (o'quv qo'llanma). Tulenova X., P.Xo'jayev, M.Xujayeva va X.Meliyev. 1-qism (514170-Maktabgacha ta'lim va sporti ta'lim yo'nalishi talabalari uchun). Tosh. "Iqtisod-moliya" 2012 y.-270 b.
3. www.ziyonet.uz